אור השבת

פרשת: וישלח

1. 'מענין בפרשה' - ביאורים מעניינים עם ביטויים נדירים מ'בראשונים' בפרשה {ס"ע}

Br0527676559@gmail.com

{ה} וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לַאדֹנִי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לָבָן גַּרְתִּי וכו'
רמב"ן: ודע כי הכבוד הזה שהיה יעקב עושה לאחיו ב'פחדו', לאמר [בכך שאמר לו:] **'אדני' 'עבדך'**, [הוא] בעבור כי המנהג [של בני העולם] בצעיר, לתת [שייתן] מעלה וכבוד אל הבכור כאלו הוא אביו וכו' והנה, יעקב לקח בכורתו ואת ברכתו, ועשו שוטם [שונא] אותו עליהם, ועתה היה מראה לו [יעקב] כאלו אין המכירה ההיא אצלו כלום, וכי הוא נוהג בו כבכור ואב [- בכבוד, וזה בשביל] להוציא את המשטמה מלבו.

{ו} 'וַיְהִי לִי' שׁוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וָאֶשְׁלְחָה לְהַגִּיד לַאדֹנִי לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֶיךָ:
בעל הטורים: ויהי לי שור - 'ורוי לי' שיתחברו עתה השור [יוסף] והחמור [עשיו], הטמא והטהור יחדיו!!! {מעניין: יעקב חשש מהקשר שיוצר בין יוסף לעשיו... אולי חשש שעשיו יקלקלו...}

{ח} וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֶר לוֹ וַיַּחַץ אֶת הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וְאֶת הַצֹּאן וְאֶת הַבָּקָר וְהַגְּמַלִּים...
דעת זקנים: **וַיֵּצֶר לוֹ - מיצר** היה על שהיה **ירא** מעשו, לאחר ש[כבר]הבטיחו הקב"ה. מהרב אליאב הכהן ז"ל. {מעניין מאוד: ליעקב כאב - שהוא לא בוטח בהבטחת ה' במאה אחוז....!}

{ט} וַיֹּאמֶר אִם יָבוֹא עֵשָׂו אֶל הַמַּחֲנֶה הָאַחַת וְהִכָּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לִפְלֵיטָה:
אבן עזרא: ועוד ידענו כי כל עון קטן וגדול [הוא משמעותי -] **כנגד העושה** [דהיינו: כל חטא תלוי מיהו העושה אותו] - **על כן העון ה'קל' [עון קטן] - לגדול [לאדם 'גדול'] - יקרא [עון] גדול. [ולכן] יעקב פחד שמא חטא או שגג במחשבתו, ובעבור זה לא יהי' השם עמו** [כי היות והוא היה אדם גדול - והוא אכן ידע זאת – לכן הוא חשש שמא חטא בחטא 'קל', ונאבדה ממנו הבטחת ה' לשמירה]. ואל תתמה [על הדברים הנ"ל] כי הנה 'משה', שאין למעלה ממנו, והוא [הקב"ה] שלחו להוציא את ישראל ממצרים, [ובכול אופן] בעבור שגגתו [שלא מל את בנו] שלח [ה'] מלאך להמיתו [במלון בדרך למצרים, כמבואר בתורה...]
רמב"ן: וגם זה [העניין], ירמוז [לדורות]! שלא יגזרו עלינו בני עשו למחות את שמנו, אבל יעשו רעות עם קצתנו בקצת הארצות שלהם - מלך אחד מהם גוזר בארצו על ממוננו או על גופנו, ומלך אחר מרחם במקומו ומציל הפלטים וכו'. כי גם לדורות, תרמוז זאת הפרשה!

{יג} וְאַתָּה אָמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשַׂמְתִּי אֶת זַרְעֲךָ כְּחול הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִסָּפֵר מֵרֹב:
כלי יקר: בזמן שאין להם מנוחה מן האויבים הרודפים העומדים עליהם לכלותם, והקב"ה מצילם מידם, **נמשלו לחול זה, שכל גלי הים עומדים להציף את העולם, ובהגיעם לחול הם נשברים ולא יוכלו לעבור את החול, כך האומות הקמים על ישראל** וכו'. ע"כ הזכיר בתפלתו ענין הבטחת ה'חול' להצילו מיד הרודף עשו, ושלא יוכל לו - כחול זה, שלא יוכלו לו הגלים!

{יד} וְאֶמְרתָּ לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב מִנְחָה הוּא שְׁלוּחָה לַאדֹנִי לְעֵשָׂו וְהִנֵּה גַם הוּא אַחֲרֵינוּ:
ספורנו: 'וְאָמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ לְיַעֲקֹב' – ציוה [יעקב את השליחים]: שלא יראה השליח את עצמו כ[אילו הוא]מכיר את עשו ו[הוא]שלוח אליו [על ידי יעקב], פן יחשוב עשו, שידע אחיו [יעקב], שהוא [עשו] הלך לקראתו [להורג, ולכן מרוב פחדו] ושלח לו דורון מחמת יראה...!! אבל יראה השליח [של יעקב] את עצמו, כמו [שהוא] שלוח **לשעיר** [בכלל] וכבלתי מכיר [בכלל] את עשו!!!

{כב} וַתַּעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל פָּנָיו וְהוּא לָן בַּלַּיְלָה הַהוּא בַּמַּחֲנֶה:
הרמב"ן: יאמר - שלא בא באהלו בלילה ההוא, אבל לן במחנה, עם עבדיו, ועם הרועים בצאן, ערוך כאיש מלחמה, פן יבא אחיו בלילה ויכה בו!

{כד} וַיִּקַּח אֶת הַנַּחַל וַיַּעֲבֵר אֶת אֲשֶׁר לוֹ:
בעל הטורים: "ויעבירם" ב' במסורה [פעמיים בתורה, הראשון -] הכא! ואידך [השני]: 'ויעבירו' ביבשה [תהילים עח. גבי קריעת ים סוף.] מלמד [נלמד מזה:] **שנבקע לו [ליעקב] מעבר יבוק ועבר ביבשה!**

{כה} וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר:
דעת זקנים: ויותר יעקב לבדו] פירש"י מלמד שנשאר על פכים וכו' דבר אחר [פשט נוסף: **'לְבַדּוֹ'** לשון **'בית הבד'** שמושכין ממנו **'שמן זית'**, ודרך [האנשים] הוא להצניע **שמן בפכים קטנים!**

{לז} וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָה נָּא שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ שָׁם:
ספורנו: הגידה נא שמך - המורה על צורתך וכו' **כדי שאתבונן על מה קמת לשטן [עלי]!** דהיינו: שאדע בגלל איזה עוון באת עלי לרועץ -] **ואשוב בתשובה ואתפלל!**

מסר חשוב מהספורנו, בעניין 'איסור אכילת גיד הנשה'!!!

{לג} עַל כֵּן לֹא יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת גִּיד הַנָּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיָּרֵךְ עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף יֶרֶךְ יעקב בְּגִיד הַנָּשֶׁה:
ספורנו: כדי שיהיה ההיזק - אשר הורע [בו יעקב] - בנגיעת כף הירך - **היזק בדבר 'בלתי נחשב' אצלנו.**
{דהיינו: להראות לדורות, שאנחנו לא נבהלים, ולא מתייחסים לנזק שנגרם ל'יעקב' במלחמה..! וזה רמז לדורות הבאים, וכ"ש לדורנו אנו, כמו שכותב הרמב"ן [הובא בהתחלה] שהפרשה הזו רומזת לדורות! וממילא הרמז הוא - אל תיבהל מהנזקים שהיצר הרע עושה לך! אל תתן להם יותר מדי מקום!! לא להיבהל מהכישלונות שלנו! להמשיך הלאה גם כשצולעים...! ובסוף בסוף ה' ירפאך, כמו שהספורנו עצמו מבאר את הפסוק הקודם - 'וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ' וזה לשונו: "אחר שעבר את פנואל בצליעה, זרח השמש ונרפא, **כאשר יהיה לעתיד לבא, כאמרו וזרחה להם יראו שמי שמש צדקה ומרפא**"}

{ג} וְהוּא עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו:
תרגום יונתן [מתורגם]: והוא עבר לפניהם **מתפלל ומבקש רחמים לפני ה'** והשתחוה שבע...

{ז} וַתִּגַּשׁ גַּם לֵאָה וִילָדֶיהָ וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחֲווּ: שאלה עם 2' תשובות
חזקוני: 'נגש יוסף ורחל' - ואם תאמר, מדוע לא הטמינה [יעקב את 'רחל'] בתיבה כמו שעשה מ'דינה', אלא יש לומר [:1] כל זרעו של אברהם אבינו [דהיינו - גם 'עשיו'] היו נזהרים מאשת איש [ולכן יעקב לא חשש על 'רחל' שהיא אישה! ואם תשאל מדוע אם כן יוסף הסתיר את אמו, והלא היא 'אשת איש', ממשיך החזקוני -] ועל זאת לא סמך יוסף, ו'נתרבה' לפני אמו!
מושב זקנים [:2] [לבעלי התוספות]: אמר יעקב אם אטמין את רחל ישאל לי עשו היכן רחל [כיון שהוא כבר שמע עליה...] אבל דינה לא ישאל לי עליה, כי לא ראה אותה מעולם!!

{ח} וַיֹּאמֶר מִי לְךָ כָּל הַמַּחֲנֶה הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגָשְׁתִּי וַיֹּאמֶר לִמְצֹא חֵן בְּעֵינֵי אֲדֹנִי: 2' פירושים
1. בעל הטורים: וכשפגע בו [עשיו] וראה [שיש] לו בנים ובנות, אמר [לו]: **מי [- מדוע יש] לך פה בנים ובנות?** [האם] לא כך אמרת [לי] כשהיינו בבטן אמנו [והיינו] מריבים על שני עולמות [אמרת] **שאתה היית בוחר בעולם הבא שאין בו פריה ורביה, א"כ מי [מדוע] לך אלו הבנים?**
2. ספורנו: 'מי לך כל המחנה' [ה]אם הוא **למנחת כבוד**? או **למנחת חסד**, שחשבת **שאצטרך**.

{יא} קַח נָא אֶת בִּרְכָתִי אֲשֶׁר הֻבָאת לָךְ כִּי חַנַּנִי אֱלֹהִים וְכִי יֶשׁ לִי כֹּל וַיִּפְצַר בּוֹ וַיִּקָּח:
ספורנו: ויפצר בו - כדי שיקבל כי השחד יעור [שמות כג, ח]

{יז} וַיִּסַּע יַעֲקֹב סֻכֹּתָה וַיִּבֶן לוֹ בָּיִת וּלְמִקְנֵהוּ עָשָׂה סֻכֹּת... מהו הבית שבנה 'יעקב'? 3 פי'
1. תרגום יונתן: ויעקב הלך לסוכות והתעכב שם 12 חודשים **ובנה שם בית מדרש** וכו'
2. רש"י: סכות [הוא בנה ל-] קיץ! בית [הוא בנה ל] חורף!!
3. רמב"ן: יתכן כי היה המקום 'מקום [שומם]' - אין שם עיר, והוצרך לבנות לו בית ולעשות סוכות. או: ויבן לו בית - **שבנה לו 'בית גדול' ובו 'מגדל עז' להשגב [להישמר] מפני עשו!**

{יב} הַרְבוּ עָלַי מְאֹד מֹהַר וּמַתָּן וְאֶתְּנָה כַּאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וּתְנוּ לִי אֶת הַנַּעֲרָ לְאִשָּׁה
רמב"ן: ורבותינו נחלקו בה [מה היה בסופה של דינה] (ב"ר פ יא) [והקרוב אליי]: דברי האומר נטלה שמעון וקברה בארץ כנען, והוא כמו שאמרנו כי היתה עמו בביתו כאלמנה, וירדה עמהם למצרים ושם מתה, ונקברה בארץ, **וקבורתה ידועה עד היום בקבלה והיא בעיר 'ארבאל' עם קבר 'ניתאי הארבלי'**, ויתכן כי העלה שמעון עצמותיה [לארץ ישראל, כשהאחים היו עוד במצרים] בחמלו עליה, או שהעלו אותם ישראל עם עצמות אחיה כל השבטים...

{יד} וַיֹּאמְרוּ.. לֹא נוּכַל לַעֲשׂוֹת הַדָּבָר הַזֶּה לָתֵת אֶת אֲחֹתֵנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ עָרְלָה כִּי חֶרְפָּה הוּא לָנוּ:
1. **רש"י:** חרפה הוא. שמץ פסול הוא אצלנו, הבא לחרף חברו הוא אומר לו, ערל אתה וכו'
2. **ספורנו:** כי חרפה היא לנו - שיהיה נראה [לאנשי העולם כביכול] שאין איש [מספיק] הגון בין [האנשים] המולים [בני ישראל - בשביל] להתחתן עמו [ולכן דינה צריכה להרחיק נדוד לשכם בן חמור... וזהו החרפה והגנאי שלנו]

{יז} וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ אֵלֵינוּ לְהִמּוֹל וְלָקַחְנוּ אֶת בִּתֵּנוּ וְהָלָכְנוּ:
אור החיים: גם נתחכמו בזה [האחים] להראות קצת 'הקפדה' בדבר [חטיפת דינה, בזה שאמרו ל'שכם'] - שלא ישבו שם מהם [אם לא יסכימו לעשות 'ברית מילה', אלא יקחו את דינה וילכו], וזולת זה [ללא זה] **אם לא יזכירו שום 'הרגש' [של הקפדה] בדבר [החטיפה],** יחשוב החושב, כי ערמה [ושקר יש] בדבר[י האחים]! כי [הרי] הענין [של חטיפת דינה] היה מגונה כפי האמת [בכול העולם, אז איך פתאום זה לא מפריע להם???]...! לזה גילו [שמעון ולוי] קצת הקפדה [וכעס]...!

{כא} הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים הֵם אִתָּנוּ וְיֵשְׁבוּ בָאָרֶץ וְיִסְחֲרוּ אֹתָהּ וְהָאָרֶץ הִנֵּה רַחְבַת יָדַיִם
רמב"ן: שלמים הם אתנו - היו אנשי העיר חושבים שהיו [האחים] שונאים אותם, כי ראו אותם עצבים, ויחר להם מאד, ואולי [אפילו] היו נשמרים מהם, ונותנים בעירם [צאנם] בריח ודלתים, כי גבורים המה.. ועתה אמרו להם אל תפחדו ואל תתרחקו... כי בלב שלם הם אתנו

{כה} וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי בִּהְיוֹתָם כֹּאֲבִים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב.. חרבו וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר
אור החיים: קשה למה יהרגו מי שלא חטא...? [5 תשובות] 1: אכן הנה בני יעקב לא היה בדעתם להרוג אלא בעל עבירה, אלא שכל בני העיר רצו לעמוד בפרץ כנגדם לבל יהרגו מלכם, אשר על כן הרגום מדין רודף **2:** עוד טעם... לצד שהם היו בעזר שכם **לגזול** דינה [כנראה כוונתו למדרש שהם הושיבו 'מנגנים' ו'מבשלים' ע"מ למשוך את דינה מביתה], ובני נח מחוייבים מיתה על **הגזל 3: ורמב"ם** [בפרק ט' מהלכות מלכים] [תירץ]... לצד שלא הושיבו דיינים על גזל שכם! **4: ספורנו:** 'וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר' - [בגלל] שלא מלו אלא על תקוה [בשביל] להשיג מקניהם וקנינם [של ישראל, ולא מילה אמיתית.] **5: דעת זקנים**: שלא עשו [האחים] רמאות! כי ביום השלישי היו מצטערין [אנשי שכם] והיו מתחרטין על המילה - ולכך הרגום!

אור השבת

בעזרתם מעניינים מ'הראשונים' בפרשה

2. מעניין בפרשה - המשך. 3. משפטים נבחרים ולא מובנים מאליהם בתורה 4. דיון בפרשה - דיון הראשונים על כוונת הפסוק

2. מעניין בפרשה - המשך מעמוד קודם.

{כז} **בְּנֵי יַעֲקֹב** בָּאוּ עַל הַחֲלָלִים וַיָּבֹזּוּ הָעִיר אֲשֶׁר טִמְּאוּ.. מי הם ה'בני יעקב' המדוברים כאן? תרגום יונתן: מוֹתַר בְּנוֹי דְיַעֲקֹב עֲלוֹ לְחַלָּצָא קְטוֹלֵיָא. עברית: **שאר** בני יעקב עלו [שאר האחים]

{**לא וַיֹּאמְרוּ הֲכְזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אֲחוֹתֵנוּ.** כך ענו שמעון ולוי ליעקב, מה כוונתם בתשובה הזו?
1. אור החיים: [הם אמרו לאביהם כי] בזה תהיה חתתם [פחדם] על העמים ורעשו מפניהם!!
2. ספורנו: שאינה זונה, וראוי לתבוע עלבונה! ושהיא אחות לנו, וראוי לנו לתבוע עלבונה!
והנה , כשיתבונן 'ישב הארץ' באלה, אין ראוי שיתקומם [עלינו, כי יבין שהצדק אתנו]!

{א} וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים אֶל יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בֵית אֵל **וְשֶׁב שָׁם** וַעֲשֵׂה שָׁם מִזְבֵּחַ.. מה זה וְשֶׁב שָׁם? הרמב"ן: לא ידעתי מהו 'וְשֶׁב שָׁם'? וכו' ואולי צוה 'וְשֶׁב שָׁם' - **לפנות מחשבתו, לדבקה בקל!**
ספורנו: וְשֶׁב שָׁם - **לכוין דעתך קודם שתבנה המזבח!** [כדברי הרמב"ן ז"ל]

ניתוח 'כלי יקר' בפרשה - ניתוח 'מעניין' מאוצרו של ה'כלי יקר' בפרשה {1}

{י} וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹקִים שִׁמְךָ יַעֲקֹב לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ וכו'
שאלה: מדקאמר **'שִׁמְךָ יַעֲקֹב'** - משמע ש'שם' יעקב ישאר במקומו ולא יעקר... [אך מצד שני, ממשיך הפסוק] - **'לֹא יִקָּרֵא שִׁמְךָ עוֹד יַעֲקֹב'** [שמזה משמע ששם 'יעקב' אכן יימחק???]
תשובה על דרך הפשט: אלא ודאי שבא לומר, לא שיעקר שם יעקב [לגמרי], אלא ש[ש]יהיה טפל [לשם 'ישראל'] וכו'!
תשובה בדרך 'רמז': ועל צד הרמז.. שני שמותיו של יעקב ['יעקב' 'ישראל'] על שם שני הגאולות [גאולת מצרים, וגאולה העתידה]... ו[מצינו לרז"ל [שאמרו] **''לא שתעקר יציאת מצרים לגמרי, אלא שזכירת נסי יציאת מצרים יהיו טפל [לגאולה אחרונה...]**
לפני ביאור עומק העניין. ראשית, ראיה לכך ששני הגאולות רמוזים בשני שמותיו של יעקב:
וכן הוא אומר בגאולה אחרונה (ישעיה מ"ד) "והיה **העקוב למישור**" - **עקב** נגזר מן שם **יעקב**. **ומישור** נגזר מן שם **ישראל**... [רואים הקשר בין שני הגאולות לשני שמותיו של יעקב]
ממשיכים הלאה לביאור העניין – מה הכוונה ש'ניסי יציאת מצרים יהיו טפלים לניסי גאולה העתידה'? ראשית: שוללים את הפשט הפשוט של ה'חז"ל' הנ"ל
ולפי שנאמר (מיכה ז.טו) **''כימי** יצאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", **שמע מיניה - שניסים שלעתיד [גאולה העתידה] לא יהיו גדולים [במציאותם] מן ניסי מצרים!!!** [והדיוק הוא מלשון הפסוק שאמר **'כימי** צאתך' – דהיינו **כמו הניסים בצאתך ממצרים – ולא יותר מהם]** ולמה [אם כן בכול אופן אמרו חז"ל] "יהיו ניסי מצרים טפל [לניסי גאולה האחרונה]"
הביאור החדש:
אלא, לפי שבגאולה של מצרים לא היה זכותם מספיק [בשביל] להוציאם ביד רמה, והוצרכו לילך בעקבה ['יעקב'] ורמיה - כי אמרו "נלך לזבוח לה' אלקינו" - וכל **בורח** [הוא] הולך **בחפזון**... ו[כן]גאולת בבל [גם] פשיטא שלא היתה גאולה שלימה... וגם שם נאמר (ישעיה מח.כ) "צאו מבבל **ברחו** מכשדים"! - **אבל בגאולה אחרונה, אחר שנתמרק העון [שלנו] מכל וכל באורך גלות החל הזה, [ממילא] יספיק זכותם - שיצאו ביד רמה, במישור** ['ישראל'], ולא בעקבה ['יעקב], ולא בחפזון. כמ"ש (שם נב.יד) 'כי **לא בחפזון** תצאו...'
הביאור החדש בחז"ל - מדויק הייטב בפסוק "והיה עקב למישור":
זהו שאמר הכתוב: "והיה **העקוב** ['**יעקב** - עקבה - ערמה - **חיפזון** - בריחה - בגאולות הראשונות] **למישור** [**שררה** – **שליטה** - בגאולה האחרונה, כי כבר התמרקו עוונותינו מספיק]
ליטוש אחרון: ולמה באמת ייזכרו לעד שני הגאולות, מה הענין בכך???
ומ"מ לא יעקר שם 'יעקב' לגמרי, וכן לא תיעקר 'זכרון יציאת מצרים' לגמרי - כדי שיזכרו שני הגאולות יחד, **וידעו [כולם] ויכירו ההבדל שביניהם - אשר נ[גרם ע"י] החטא!!!** כי בלי ספק שהיו במצרים 'רעים' ו'חטאים' כמבואר בנבואת יחזקאל - אשר מזה הצד ראוי [באמת] שתהיה טפל [לנסי הגאולה העתידה], וכן שם יעקב לא נעקר לגמרי מזה הטעם!
ביאור נוסף בשני הגאולות שמרומזות בשני שמותיו של יעקב:
ועוד ש'הגאולה' משמשת שני גאולות! **1: גאולת הגופות מן השעבוד והצרות 2: וגאולת הנפש מצד הענינים הרוחניות שנתנו לישראל!**
כיצד זה רמוז בשמותיו של יעקב?
כהוראת שם 'יעקב' ו'ישראל', אחד [יעקב] חומרי, ואחד [ישראל] רוחני, כדאיתא ברבינו בחיי.
ומה זה בא ללמד אותנו?
ואע"פ שהרוחני [ישראל] עיקר, מ"מ שם 'יעקב' לא יעקר לגמרי! כי צריך האדם ליתן חלק לזה ולזה!
יש כאן מסר עצום – אע"פ שיש בנו שני חלקים 'יעקב' - גשמי, 'ישראל' - רוחני, חלילה לחשוב שאפשר לחיות רק עם הרוחני! יעקב אמנם טפל... אבל גם הוא קיים - תן לו את צרכיו!

3. משפטים נבחרים [ופחות מוכרים] ממפרשי התורה {5}

{כו} **וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ:**
ספורנו: **כִּי לֹא יָכֹל לוֹ** - לרוב דבקותו תמיד בקל 'ית' במחשבה ובדבור! **וַיִּגַּע** – הודיעו [המלאך ליעקב את] החטא העתיד במדריכי [מנהיגי] עמו, ובדאגתו [של יעקב] בזה, פסק הדבור [של הדבקות של יעקב בקב"ה] ותקע כף ירכו בהאבקו!!!

{כו} **וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ:**
חזקוני: **אף על פי שהבטיחו הקב"ה ושמרתיך בכל אשר תלך, הזיקו המלאך, לפי שנתיירא מעשו** כדכתיב "וירא יעקב מאוד". וכן מצינו **במשה**, אף על פי שאמר לו הקב"ה "אהיה עמך" - הזיקו המלאך בדרך במלון, **לפי שהיה מתיירא מפרעה!!**

{ז} וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הַגִּידָה נָּא שְׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶּה תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וַיְבָרֶךְ אֹתוֹ
רמב"ן: אמר [המלאך ליעקב] אין לך בידיעת שמי תועלת, **כי אין הכח והיכולת בלתי לה' לבדו! אם תקראני לא אענך! וגם מצרתך לא אושיעך!** אבל עתה [כעת, כן] אברך אותך כי כן צוותי!!!

{ד} וַיֵּרֶץ עֵשָׂו לִקְרָאתוֹ וַיְחַבְּקֵהוּ וַיִּפֹּל עַל צַוָּארָו וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיִּבְכּוּ:
ספורנו: **נהפך לבו כמו רגע בהכנעותיו של יעקב.. הן לו עשו כן 'בריוני בית שני' לא היה נחרב בית מקדשנו!** כמו שהעיד ריב"ז באמרו: בריוני דבן לא שבקונן

{יט} וַיִּקֶן אֶת חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה שָׁם אָהֳלוֹ מִיַּד בְּנֵי חֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם וכו'
אבן עזרא: חֶלְקַת הַשָּׂדֶה - חלק בשדה! והזכיר [את] זה הכתוב [בשביל] להודיע: כי **מעלה גדולה יש לארץ ישראל, מי שיש לו בה חלק חשוב הוא כחלק עולם הבא**

{ח}וַתָּמָת דְּבֹרָה מֵינֶקֶת רִבְקָה וַתִּקָּבֵר... תַּחַת הָאַלּוֹן. וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אַלּוֹן בָּכוּת:
ספורנו: **אַלּוֹן בָּכוּת - וזה הפסיק [את] ה[ת]גלות השכינה,** כאמרם רז"ל **שאין השכינה שורה מתוך עצבות!**

{מג}אַלּוּף מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם... הוא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם
רמב"ן: רמז שיהיו מלכי אדום בממשלתם במלכות הרביעית עשרה ימלכו על ארץ אדום והעשירי מהם ימלוך על רומי ומשם תתפשט אחרי כן מלכותם על כל העולם

4. דיון בפרשה – דיון 'הראשונים' על כוונת הפסוק !!! {7}

{כא} **וַאֲמַרְתֶּם גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה הַהֹלֶכֶת לְפָנַי וְאַחֲרֵי כֵן אֶרְאֶה פָנָיו אוּלַי יִשָּׂא פָנָי**

באם אכן יעקב ביזוי את עצמו לעשו שהוא שולח לו מתנות כדי שלא יכעס עליו???

א. תרגום אונקלוס : אֲרֵי אֲמַר אֲנְחֵנָה לְרוּגְזֵה. תרגום לעברית: הרי אמר [יעקב] אניח לרוגזו
ב. רש"י : אכפרה פניו - אבטל רוגזו.

אכן כן! לשיטת רש"י ואונקלוס יעקב פיחד ברורות אני נותן שוחד לעשיו, זו כיצד אומרים כאלו לבן אפיק בפנים - הקף אני נותן לך 'שוחד' שלא תכעס עליי???

ג. אבן עזרא: כִּי אָמַר -**יעקב בלבו**. [ו]אלה [הם] דברי משה [שכתב בתורה את הרהורי יעקב]
ד. רשב"ם: כן חשב יעקב בלבו.

הראשונים מסבירים שיעקב לא אמר כאלו אחד - פיחד רק חלש כאלו בליבו. אך בא ואמר ל':

ה. רמב"ן: **אכפרה פניו במנחה** - אבטל רוגזו... לשון רבינו שלמה [רש"י] וכן אמר אונקלוס אנחיניה לרוגזה...! ואם כן יהיה [קשה ל]פירושו!! כי [ייצא כפי שהסבירו האב"ע והרשב"ם שאת הדבר הנ"ל -] חשב יעקב בלבו... כי איננו ראוי שיאמרו השלוחים לעשות ככה - וכך פירש רבי אברהם [אבן עזרא], **ואיננו ישר בעיני שיצטרך הכתוב להגיד לנו עתה [את] מחשבתו זאת, והיא [הרי] ידועה בכל שולחי מנחה [שזה בשביל 'שוחד']??**
אבל הנכון [בעיני: הסבר חדש] וכו' **[שאמר זאת אכן 'יעקב' בפיו ע"י עבדיו לעשיו, אבל לא כנתינת שוחד, אלא] לתת כופר נפשו על ראותו פני 'כבודך' במנחה הזאת, כאשר יתנו העבדים 'כפרים' [- הכופר המתנה] בתת להם [כשנותנים להם] רשות לראות פני המלך וכו'** כי אולי ישא פני ויכבדני להיותי מרואי פני המלך!! וזה דרך מעלה מיראתו ממנו!!

וכן בספורנו, הוא מאמרו בפרשה"ן, הקף בזה:

ו. ספורנו: 'כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה' - ואלה הדברים שם בפי עבדיו!!! כדי שימעט רוגזו של עשו בדבור ההכנעה עם המנחה [וידעו כיצד לדבר עמו]! **'אֶרְאֶה פָנָיו' - דרך הבקור הראוי לשרים,** כענין "יראה כל זכורך את פני האדון"!!!